

POSTANOWIENIE

6 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

na posiedzeniu niejawnym 6 marca 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa H. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na skutek wystąpienia przez Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie
postanowieniem z 26 września 2025 r., I C 2882/25,
o przekazanie do sądu równorzędnego,

odmawia przekazania sprawy sądowi równorzędnemu.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 26 września 2025 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie, w sprawie z powództwa H. sp. z o.o. z siedzibą w P. przeciwko Bank spółce akcyjnej z siedzibą w W. o zapłatę kwoty wynikającej z zastosowania sankcji kredytu darmowego, przedstawił Sądowi Najwyższemu tę sprawę w celu rozważenia przekazania jej do innego sądu rejonowego z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości.

W uzasadnieniu orzeczenia Sąd podniósł, że przedmiotowa sprawa została mu przekazana do rozpoznania, jak sądowi właściwemu ze względu na siedzibę pozwanego (art. 30 k.p.c.), postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z 3 czerwca 2025 r..

Sąd występujący wskazał jednakże, że w jego ocenie, sprawa została przekazana z naruszeniem art. 37² k.p.c. Powodowa Spółka, jako nabywca wierzytelności od kredytobiorcy, wytoczyła powództwo, dokonując wyboru sądu na podstawie art. 37² k.p.c. ze względu na swoją siedzibę w P., ujawnioną w Krajowym Rejestrze Sądowym. Sąd przekazujący z P. wadliwie ocenił, że art. 37² k.p.c. dotyczy wyłącznie sytuacji, w której powodem jest kredytobiorca - konsument, a nie nabywca wierzytelności od konsumenta. Sąd ten zakwestionował również siedzibę powódki ujawnioną w KRS, ponadto zarzucił, że powódka działała w złej wierze, wskazując fikcyjną siedzibę w celu uzyskania korzystniejszej właściwości miejscowej.

Wobec wadliwości wiążącego go postanowienia o przekazaniu, Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie zdecydował o zwróceniu się do Sądu Najwyższego z wnioskiem opartym o art. 44¹ k.p.c. w celu rozważenia przekazania tej sprawy przez Sąd Najwyższy do rozpoznania Sądowi Rejonowemu Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości, podnosząc argumenty konstytucyjne, związane z prawem strony do wyboru sądu. Wskazał także na możliwe długofalowe konsekwencje pozostawienia w mocy postanowienia o przekazaniu sprawy, w tym na liczbę podobnych spraw rozpoznawanych przez Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda. W ocenie Sądu występującego, pozostawienie w mocy skutków przekazania sprawy naruszałoby dobro wymiaru sprawiedliwości, gdyż prowadziłoby do utrwalenia – jego zdaniem – błędnej praktyki sądu poznańskiego i pozbawienia strony prawa wyboru sądu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 44¹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Przepis ten ma charakter wyjątkowy i stanowi odstępstwo od konstytucyjnej zasady prawa do rozpoznania sprawy przez sąd właściwy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) oraz od ustawowych reguł właściwości określonych w art. 15-42 k.p.c. Z tego względu podlega wykładni

ściśle i nie może być stosowany w sposób prowadzący do obejścia ustawowych zasad właściwości ani zastępować środków prawnych służących kontroli czynności sądu, w tym postanowień o przekazaniu sprawy. Przesłanka „dobra wymiaru sprawiedliwości” ma charakter oceny i wiąże się z koniecznością zapewnienia rozpoznania sprawy w sposób bezstronny, w sprawiedliwym i rzetelnym postępowaniu, którego celem jest wydanie merytorycznie prawidłowego orzeczenia. Nie chodzi tylko o wewnętrzny aspekt bezstronności sądu, tj. subiektywną swobodę orzekania i związaną z nią zdolność sądu do obiektywnego rozpoznania sprawy, lecz także, na co akcent kładzie brzmienie art. 44¹ k.p.c., aspekt zewnętrzny, a zatem to, czy okoliczności sprawy mogą wytworzyć w opinii publicznej przekonanie o braku warunków do bezstronnego rozpoznania sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 stycznia 2026 r., III CO 1514/25 i z 12 grudnia 2025 r., III CO 1379/25). Nie jest to wartość samoistna, lecz instrumentalna – służy zapewnieniu rzetelnego procesu oraz ochronie zaufania do sądów. Nie może być utożsamiane ani z interesem stron, z dobrem organizacyjnym sądu, ani z samą sprawnością postępowania. Elementy te mogą być brane pod uwagę jedynie pomocniczo i nie mają charakteru dominującego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że przesłanka „dobra wymiaru sprawiedliwości” obejmuje sytuacje szczególne, w których rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy jest obiektywnie niemożliwe albo mogłoby budzić uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności. Przesłanka „dobra wymiaru sprawiedliwości” przewidziana w art. 44¹ k.p.c. może zostać uznana za spełnioną jedynie wówczas, gdy sąd występujący wykaże istnienie konkretnych, obiektywnych i nieusuwalnych przeszkód uniemożliwiających rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy albo gdy zachodzą uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności w jakiejkolwiek obsadzie sędziów orzekających w tym sądzie. W pozostałych przypadkach ingerencja w ustawowe zasady właściwości sądu nie jest dopuszczalna (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2025 r., III CO 1379/25).

Ze względu na argumenty wskazane przez Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie, należy wskazać, że art. 44¹ § 1 k.p.c. nie może być wykorzystywany do korygowania ewentualnych uchybień procesowych w toku postępowania, do usuwania skutków prawomocnych rozstrzygnięć, ewentualnie

zastępowania środków zaskarżenia. W szczególności przepis ten nie służy ponownemu badaniu prawidłowości postanowień o przekazaniu sprawy między sądami równorzędnymi, gdyż prowadziłoby to do obejścia art. 200 § 2 k.p.c. i naruszenia zasady związania sądu, któremu sprawę przekazano. Odwołanie się do art. 2 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, gwarantujących prawo do sądu i pewność prawa, nie zmienia zakresu zastosowania art. 44¹ § 1 k.p.c. Prawo do rozpoznania sprawy przez sąd właściwy ma charakter procesowy i jego realizacja podlega kontroli w drodze środków zaskarżenia. Nie może ono stanowić podstawy do pomijania skutków prawomocnego postanowienia o przekazaniu sprawy ani do korygowania zaniechań stron w zakresie korzystania z przysługujących im środków prawnych umożliwiających kontrolę zasadności przekazania sprawy pomiędzy sądami równorzędnymi. Przedstawione przez Sąd występujący wywody kwestionują, w istocie, zasadność postanowienia Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu o przekazaniu sprawy, w szczególności dokonaną przez ten Sąd wykładnię art. 37² k.p.c., co nie jest dopuszczalne ani skuteczne przy rozpoznawaniu przez Sąd Najwyższy wniosku na podstawie art. 44¹ k.p.c., ponieważ ten ostatni przepis nie służy, jak to już akcentowano, korekcie jakichkolwiek decyzji procesowych. Instrumentem kontroli prawidłowości przekazania sprawy między sądami równorzędnymi w oparciu o art. 200 § 1⁴ k.p.c. jest zażalenie zainteresowanej strony postępowania do sądu drugiej instancji (art. 391 § 1 pkt 4 k.p.c.).

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji.

Agnieszka Piotrowska

(A.D.)

[SOP]